

MILUJTE SVOJICH NEPRIATEĽOV

biblický komentár otca Alberta Maggi, OSM, zdroj: www.studibiblici.it, videozáznam [TU](#)

Mt 5,38-48

Ježiš povedal svojim učeníkom: „Počuli ste, že bolo povedané: ‚Oko za oko a zub za zub!‘ No ja vám hovorím: Neodporujte zlému. Ak ťa niekto udrie po pravom líci, nadstav mu aj druhé. Tomu, kto sa chce s tebou súdiť a vziať ti šaty, nechaj aj plášť. A keď ťa bude niekto nútiť, aby si s ním išiel jednu míľu, choď s ním dve. Tomu, kto ťa prosí, daj, a neodvracaj sa od toho, kto si chce od teba niečo požičať.

Počuli ste, že bolo povedané: ‚Milovať budeš svojho blížneho a nenávidieť svojho nepriateľa.‘ Ale ja vám hovorím: Milujte svojich nepriateľov a modlite sa za tých, čo vás prenasledujú, aby ste boli synmi svojho Otca, ktorý je na nebesiach. Veď on dáva slnku vychádzať nad zlých i dobrých a posiela dážď na spravodlivých i nespravodlivých.

Lebo ak milujete tých, ktorí vás milujú, akú odmenu môžete čakať? Vari to nerobia aj mýtnici? A ak pozdravujete iba svojich bratov, čo zvláštne robíte? Nerobia to aj pohania? Vy teda buďte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec.“

Ježišovo pozvanie, ktoré čítame v Matúšovom evanjeliu, môže vyznieť odradzujúco: *“Budte dokonalí, ako je dokonalý váš nebeský Otec.”*, pretože hneď myslíme na Božiu dokonalosť, predstavujeme si Božiu moc a veľkosť.

Skúsme sa ale pozrieť, čo touto výzvou k dokonalosti myslí evanjelista. Ide o Matúšovo evanjelium – kapitolu 5. a 38. verš. Ježiš sa stále väčšmi vzdáva od Mojžišovho zákonodarstva, a predstavuje nám alternatívnu spoločnosť, nový spôsob vzťahu s Pánom. Ježiš hovorí: **„Počuli ste, že bolo povedané: »Oko za oko a zub za zub!“**

Mojžišov zákon bol v skutočnosti veľkým krokom vpred v oblasti spravovania pomsty, ktorá bola pred tým neobmedzená. V Biblii je známy Lamechov výrok, kniha Genesis 4, 23, kde Lamech hovorí: *„Zabijem muža, ktorý ma poraní, a mládenca, ktorý ma udrie“*.

Pomsta bola teda neobmedzená. Mojžiš sa však pokúsil stanoviť hranice, oko za oko, zub za zub. Ježiš sa ale od toho dišancuje a žiada urobiť krok vpred. **“No ja vám hovorím: Neodporujte zlému”**. Toto Ježišovo pozvanie neznamena, že máme pasívne prijímať násilie. Byť kresťanom neznamena toto. Byť kresťanom znamena prelomiť kruh násilia, ponúkať iniciatívy dobra, lásky a pokoja, ktoré môžu zneškodniť nenávisť a násilie obrátené voči tebe.

Preto keď Ježiš hovorí **„Ak ťa niekto udrie po pravom líci, nadstav mu aj druhé“**, to neznamena robiť zo seba hlupákov. Ježiš od nás nežiada, aby sme boli hlúpi, ale aby sme boli nesmierne dobrí.

A vskutku, keď v Jánovom evanjeliu jediný raz dostane Ježiš facku, nenastavil druhé líce, ale povedal: „Ak som zle povedal, dokáž, čo bolo zlé, ale ak dobre, prečo ma biješ?!“

Ježiš nás teda pozýva, aby sme proti násiliu nebojovali násilím, lebo inak násilie iba nekonečne vzrastá, a násilie plodí iba násilie. Ježiš nás teda nežiada – opakujem – aby sme boli hlúpi, ale dobrí, aby sme zneškodnili násilie ponúknutím ešte väčšieho dobra.

Veriaci je ten, kto zoči-voči násiliu komunikuje toto posolstvo: “Pozri, tvoja schopnosť chcieť mi ublížiť nebude nikdy taká veľká ako moja schopnosť chcieť a konať tvoje dobro”. Toto je Ježišovo pozvanie. Nasledovne sa Ježiš dotýka jedného zo základov židovskej spirituality, „**Počuli ste, že bolo povedané: »Milovať budeš svojho blížneho...»**”, láska k blížnemu bola veľmi obmedzená, pretože dosahovala iba tam, kde existoval pojem blížneho, ktorý bol veľmi relatívny.

V najužšom zmysle je blížnym ten, kto patrí do môjho rodinného klanu, v trochu širšom zmysle je to môj kmeň a v ešte širšom zmysle je to Izraelský národ, ale nič viac. Bola to teda obmedzená láska. „**A nenávidieť svojho nepriateľa**“. Nenávisť voči nepriateľom bola v tejto spoločnosti normálna, ale predovšetkým bola ospravedlňovaná nenávisťou, ktorú mal Boh voči hriešnikom. Typický je žalm 139, 21-22, v ktorom sa spieva: „*Či nemám mať v nenávisti tých, čo nenávidia teba, Pane, a s odporom sa odvracať od tých, čo povstávajú proti tebe?*“.

Niet lepšej nenávisti, ako keď sa nenávidí v Božom mene, pretože sa cítime ospravedlnení v tejto nenávisti. Ježiš sa však od tohto všetkého dištancuje: “**Ale ja vám hovorím: Milujte svojich nepriateľov**“. Ježiš nám teda ponúka lásku vyššej úrovne, ktorá nielenže nepozná hranice lásky ktorá siaha iba po blížneho, ale ich prekračuje. Ježišovou výlučnou novotou je láska, ktorá zahrňuje aj nepriateľa.

A pre výraz “milovať” Ježiš nezvolil grécke sloveso „fileo“, od ktorého odvodzujeme filozofiu, filantropiu, blahosklonnú lásku, ktorá vždy dostane niečo za odmenu, ale zvolil sloveso „agapao“, a výraz agape všetci poznáme – znamená lásku, ktorá nezávisí od toho, komu je určená, nezávisí od toho, či nachádza odpoveď. Je to láska, ktorá nehľadá na zásluhy človeka, ktorý je milovaný, láska, ktorá je plodená preto, že ju ten druhý potrebuje, a nie pre to, že v ňom nachádza odpoveď.

“**A modlite sa za tých, čo vás prenasledujú**“, je teda jasné, že za nepriateľa je považovaný ten, kto prenasleduje kresťanské spoločenstvo. Ježiš nás teda žiada urobiť krok vpred, táto láska sa stáva skutočnou až vtedy, keď sa premieňa na lásku voči tým, ktorí ju prenasledujú. Ak sa tak stane, život veriaceho sa premieňa: „**aby ste boli synmi svojho Otca**“.

Vo vtedajšej kultúre byť synom znamenalo podobať sa otcovi správaním. Ak sa teda Otcovi podobá ten, kto miluje nepriateľov a modlí sa za nepriateľov, znamená to, že Božia láska je presne takáto, zahrňa každého človeka, aj tých, ktorí sú považovaní za jeho nepriateľov.

Ježiš nám potom ponúka obraz toho, čo znamená takáto láska: “**Ved' on dáva slnku vychádzať nad zlých i dobrých**“, je to ponuka života pre všetkých. Ježišov Boh nie je iba dobrý, je nesmierne dobrý, nehľadá na zásluhy človeka, ale na jeho potreby. Nie je to Boh, ktorý odmeňuje dobrých a trestá zlých, ale tak dobrým, ako aj zlým, ponúka svoju lásku.

A potom Ježiš ponúka iný príklad: **„Posiela dážď na spravodlivých i nespravodlivých“**. Tieto príklady, pochopiteľne pre všetkých, ako je slnko a dážď, znamenajú, že Božia láska je pre všetkých, nikto nie je vylúčený. Ježiš nerozlišuje tých, čo si ju zaslúžia a čo nie, medzi čistých a nečistých, jeho láska je pre všetkých.

A potom Ježiš hovorí: **„Lebo ak milujete a pozdravujete“**, a zahŕňa tu kategórie, ktoré boli považované za najvzdialenejšie od Boha, mýtnikov, ktorí boli nečistí až do podstaty svojej osoby, a pohanov, ktorí mali iné božstvá. **„Ak milujete a pozdravuje tých, ktorí vás milujú a pozdravujú, čo zvláštne robíte? Ste presne ako pohanovia, hlboko nečistí a bez Boha“**.

A nakoniec Ježišovo pozvanie: **“Budte dokonalí...**, čo znamená plní, úplní, **“ako je dokonalý váš nebeský Otec“**. Po tomto všetkom konečne dobre chápeme, čo znamená toto pozvanie k dokonalosti. A toto nie je čnosť, neobyčajné hrdinstvo možné iba niektorým, byť nesmierne dobrými je v možnostiach a schopnostiach každého človeka.

A keď sa tak stane, život veriaceho sa prepletá s Bohom a dokonale sa zjednocujú; človek umožňuje Bohu byť mu Otcom a zakusuje jeho intímnu, hlbokú prítomnosť v každej udalosti svojej existencie a svojho života.

Preklad: Zuzana Černá